

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА ФІЛОСОФІЇ

О. В. СМІНТИНА

**МЕТОДИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ,
АНАЛІЗ ТА ПРЕЗЕНТАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ**

Методичні рекомендації
з нормативного курсу для здобувачів третього (освітньо-наукового)
рівня вищої освіти спеціальності 032 «Історія та археологія»

ОДЕСА
ОНУ
2021

УДК 902:39:725.94(076.6)

Автор:

Сминтина О. В. – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри археології та етнології України ОНУ імені І. І. Мечникова.

Рецензенти:

Кушнір В. Г. – доктор історичних наук, доцент, професор кафедри археології та етнології України ОНУ імені І. І. Мечникова;

Хмарський В. М. – доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України ОНУ імені І. І. Мечникова.

Рекомендовано вченою радою
факультету історії та філософії ОНУ імені І. І. Мечникова.
Протокол № 6 від 24 червня 2020 року.

Сминтина О. В.

Методи наукових досліджень, аналіз та презентація результатів дослідження : метод. рекомендації з нормативного курсу для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 032 «Історія та археологія» / О. В. Сминтина. – *Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова*, 2021. – 22 с.

УДК 902:39:725.94(076.6)

© Сминтина О. В., 2021
© Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ	7
ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	9
ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ	12
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ	13

ВСТУП

Курс «Методи наукових досліджень, аналіз та презентація результатів дослідження» належить до числа нормативних дисциплін (дисциплін професійної підготовки) та є складовою фахової підготовки за освітньою програмою «Історія та археологія» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 032 «Історія та археологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки».

Курс читається на другому році навчання здобувачів вищої освіти за програмою підготовки докторів філософії. Для опанування курсу програмою передбачено 3 кредити ECTS, що становить 90 академічних годин. Курс складається з 2 змістових модулів та передбачає 1 заліковий модуль. Форма підсумкового контролю знань студентів – іспит.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Методи наукових досліджень, аналіз та презентація результатів дослідження» є теоретичні основи, методика та методологія, дослідницький інструментарій та методи наукових досліджень, принципи аналізу та сучасні форми й тенденції презентації результатів наукових дослідження в Україні та світі.

Мета курсу «Методи наукових досліджень, аналіз та презентація результатів дослідження»: сформувати у студентів теоретичні знання та практичні вміння та навички вибору та застосування відповідних методів самостійних індивідуальних та колективних наукових досліджень в галузі історичних наук, аналізу та презентації отриманих наукових результатів.

Завдання курсу:

- ознайомлення студентів з новітніми світовими тенденціями у виборі методів та теоретичних підходів до процесу наукового дослідження в сучасній структурі історичних наук;
- розвиток у студентів навичок критичного мислення, зокрема, стосовно аналізу результатів власних наукових досліджень;

- формування у студентів базових навичок апробації та презентації результатів наукових досліджень в усній та письмовій формах.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

Навички використання новітніх інформаційних і комунікаційних технологій;

Здатність проведення власного наукового дослідження на сучасному рівні; оволодіння методологією наукової діяльності;

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

Здатність розробляти та управляти науковими проектами та/або складати пропозиції щодо фінансування наукового дослідження, реєстрації прав інтелектуальної власності;

У достатній мірі володіти українською мовою для усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження;

Здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою в усній та письмовій формі, а також повного розуміння іншомовних наукових текстів із спеціальності;

Здатність представляти результати наукових досліджень у вигляді звітів, доповідей на симпозіумах, наукових публікацій з використанням сучасних інформаційних технологій

Вміння використовувати спеціальний інструментарій, необхідний для вивчення, аналізу та інтерпретації документів та інших джерел з історії окремих періодів та регіонів;

Здатність застосовувати на практиці класичні та новітні методи наукових досліджень, моделювати основні процеси майбутнього дослідження з метою вибору методів та методик дослідження;

Здатність опанувати загальними знаннями відносно методології, інструментарію та питань широких діахронічних, тематичних та просторових перспектив світової історії від стародавніх цивілізацій до сучасності.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни «Методи наукових досліджень, аналіз та презентація результатів дослідження» аспірант повинен

знати:

- новітні тенденції у динаміці теоретичних підходів до процесу наукового дослідження в системі історичних наук;
- сучасні методи здійснення наукових досліджень в галузі історії та археології;
- основні прийоми верифікації результатів власного наукового дослідження;
- сучасні форми презентації результатів власного наукового дослідження.

вміти:

- застосовувати новітні методи та теоретичні підходи наукових досліджень на практиці;
- верифікувати та критично аналізувати результати власних наукових досліджень;
- презентувати результати власних наукових досліджень в усній та письмовій формі українською та/або іноземними мовами.

Студент буде здатен:

- моделювати власне наукове дослідження одноосібно, у складі команди та у мультидисциплінарному оточенні;
- розробляти структуру методології власного наукового дослідження;
- визначати найефективніші засоби репрезентації результатів власного наукового дослідження;
- використовувати набуті навички, знання та вміння для отримання цільового фінансування власних наукових досліджень.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Змістовий модуль 1. Методи наукових досліджень в історії та археології

Тема 1. Новітні тенденції зміни методології історичних досліджень

Методологія та методика наукового дослідження в системі гуманітарних наук. Базові парадигми та принципи історичних та археологічних досліджень та їх динаміка протягом кінця XIX – початку XXI.

Базові методи політичної, соціальної, економічної, гендерної, військової, екологічної та усної історії. Методи історичної антропології та їх застосування в мікроісторії, історії ментальностей, історичній психології, локальній історії та історії історичної пам'яті тощо.

Тема 2. Міждисциплінарність та трансдисциплінарність в історії та археології

Синергетична парадигма сучасної історичної науки. Пізнавальний потенціал наукового синтезу та міждисциплінарного підходу в баченні представників різних методологічних напрямків.

Новітні тенденції в історичних дослідженнях, новітні історичні школи та трансдисциплінарний підхід.

Квантитативна історія, історія дискурсів та понять, інтелектуальна історія та історична герменевтика та інші сучасні наукові напрямки як простори втілення міждисциплінарного та трансдисциплінарного підходу.

Змістовий модуль 2. Форми апробації та презентації результатів наукових досліджень

Тема 3. Аналіз та попередня апробація результатів наукового дослідження

Сучасні прийоми верифікації результатів наукового дослідження. Критичний аналіз результатів власних досліджень та їх підготовка до оприлюднення.

Наукова доповідь як форма апробації результатів наукового дослідження. Специфіка та регламент наукових форумів: відкрита лекція, семінар, симпозіум, конференція, конгрес тощо.

Принципи та регламент усної презентації результатів наукового дослідження. Особливості застосування комп'ютерної та аудіо-візуальної техніки у попередній апробації результатів археологічних, етнографічних та пам'яткоохоронних досліджень.

Принципи наукової етики та дотримання авторських прав в контексті попередньої апробації результатів наукового дослідження.

Тема 4. Презентація результатів наукового дослідження у друкованій (письмовій) формі

Види друкованих праць та принципи їх формування та обігу. Тези, матеріали конференцій, статті, статті в фахових (наукометричних виданнях), монографії, підручники як засоби презентації результатів наукових досліджень.

Дисертація доктора філософії як форми презентації результатів наукового дослідження.

Принципи оформлення наукового апарату. Ілюстрації, аудіо-візуальні матеріали та інші види додатків.

Реферат, автореферат, анотація, ключові слова, шифр УДК в системі презентації результатів наукових досліджень

Тема 5. Розробка та управління науковими проектами з історії та археології

Основні принципи пошуку джерел фінансування наукових досліджень з історії та археології. Фінансування з державного

бюджету України та основні програми Міністерства освіти і науки України, Національної академії наук України та Міністерства культури, які його забезпечують. Приватні та закордонні донори й особливості роботи з ними.

Складання проектної заявки як форма презентації наукового дослідження. Базові засади проектування НДР. Основні принципи оформлення заявки на фінансування наукового проекту.

Форми закріплення авторського права на результат наукового дослідження. Сучасні тенденції у впровадженні результатів наукових досліджень в царині гуманітарних наук. Основні форми розповсюдження результатів виконання НДР та забезпечення їх сталості.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Заняття 1. Міждисциплінарність та трансдисциплінарність в історії та археології

1. Синергетична парадигма сучасної історичної науки.
2. Міждисциплінарність versus трансдисциплінарність та базові принципи застосування цих парадигм в сучасних історичних науках.

Література

1. Бургин М. С., Кузнецов В. И. Введение в современную точную методологию науки. Структуры систем знания. – М., 1994.
2. Зашкільняк Л. Методологічні аспекти світового історіографічного процесу і сучасна українська історична наука. В кн.: Українська історіографія на зламі ХХ і ХХІ століть: здобутки і проблеми. Львів, 2004.
3. Нові підходи до історіописання / За ред. Пітера Берка; пер. з англ. - К., 2013
4. Теория и методология истории : учебник и практикум для академического бакалавриата / под ред. А. И. Филюшкина. - М. : Изд-во Юрайт, 2016. - 323 с.
5. Топольський Є. Як ми пишемо і розуміємо історію. Таємниці історичної нарації. - К., 2012.
6. Трансдисциплінарність в філософії і науці: підходи, проблеми, перспективи. – М.: Навигатор, 2015. – 564 с.
7. Фурман А. В. Ідея професійного методологування: монографія. – Ялта-Тернопіль: Економічна думка, 2008.

Заняття 2. Базові методи новітніх царин історичної науки

1. Методологічні засади політичної, соціальної, економічної, гендерної, військової, екологічної та усної історії.

2. Методи історичної антропології та їх застосування в мікроісторії, історії ментальностей, історичній психології, локальній історії та історії історичної пам'яті.

3. Сучасні наукові напрямки історичної науки як простори втілення міждисциплінарного та транс дисциплінарного підходу

Література:

1. Галушко К. Ю. Антропологія історична // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол. : В. А. Смолій (голова) та ін.- К.: Наукова думка, 2003. – Т. 1. – С. 109.
2. Грінченко Г. Г. Усна історія: Методичні рекомендації з організації дослідження: Для студентів і аспірантів. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. Режим доступу: <http://oralhistory.com.ua/publikacii/praktikum/praktikum-1.html>
3. Поле битви – Україна. Від "володарів степу" до "кіборгів". Воєнна історія України від давнини до сьогодення / авт. кол.: Б. Черкас, О. Сокирко, А. Плахонін та ін. – Х., 2016. – 427 с.
4. Смоляр Л. Жіночі студії в Україні: Жінка в історії та сьогоденні. - Одеса.: Астропринт, 1999. – 440 с.
5. Теория и методология истории : учебник и практикум для академического бакалавриата / под ред. А. И. Филюшкина. - М. : Изд-во Юрайт, 2016. - 323 с.
6. Шаповал Ю. Політична історія // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. – К.: Парламентське видавництво, 2011. – С. 577.

Заняття 3-4. Аналіз та попередня апробація результатів наукового дослідження

1. Сучасні прийоми верифікації результатів наукового дослідження в історії та археології.

2. Новітні форми апробації результатів наукового дослідження: наукова лабораторія, творча майстерня, семінар, коворкінг, віртуальна виставка тощо.

3. Сучасні тенденції в усній презентації результатів наукового історичного дослідження.

Література

1. Андерсон К. Успішні виступи на TED. Рецепти найкращих спікерів. – К.: «Наш формат», 2016.
2. Грабовська Т. О., Тепла О. М. Методичні рекомендації з підготовки і написання наукової доповіді та організації конференції. – Режим доступу: <http://elibrary.nubip.edu.ua/4862/>
3. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (Strengthening Academic Integrity in Ukraine Project — SAIUP) - <https://saiup.org.ua/>
4. Презентація наукових результатів : навч. посіб. / Сусліков Л. М., Студеняк І. П. ; ДВНЗ "Ужгород. нац. ун-т". - Ужгород : Говерла, 2019. - 298 с.
5. Публічний виступ у діловому спілкуванні http://cpk.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=742

Заняття 5. Презентація результатів наукового дослідження у письмовій формі

1. Дисертація як форма презентації результатів власного наукового дослідження.
2. Новітні способи презентації результатів власного наукового дослідження у друкованій формі.
3. Додатки як форма презентації результатів наукового дослідження в історичних науках.

Література

1. Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук : Наказ; МОН України від 23.09.2019 № 1220. <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1086-19>
2. Реєстр наукових фахових видань України <http://nfv.ukrintei.ua/>
3. Правила оформлення дисертацій та авторефератів: <http://history-rada.onu.edu.ua/vymogy-do-oformlennya-dysertatsij-ta-avtoreferativ-dysertatsij/>

Заняття 6-7. Розробка та управління науковими проектами з історії та археології

1. Сучасна структура джерел фінансування наукових досліджень з історії та археології в Україні та Європі.
2. Складання проектної заявки: базові форми та механізми
3. Основні форми впровадження результатів наукових досліджень з історії та археології.

Література

1. Електронна система «Наука в університетах» <https://mon.rit.org.ua/>
2. Конкурси наукових робіт молодих вчених https://mon.rit.org.ua/info/nakaz_20200814_1051.pdf
3. Ресурсна база Національного фонду досліджень України <https://nrfu.org.ua/>
4. Грантові програми Українського культурного фонду <https://ucf.in.ua/>
5. Фандрайзинг малих та індивідуальних проектів <https://houseofeurope.org.ua/>

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

До ЗМ 1. Методи наукових досліджень в історії та археології

Здійснити критичний аналіз системи методів наукового дослідження, які застосовуються у рамках одного з новітніх напрямів наукових історичних досліджень, та визначити, у який спосіб ці методи можуть бути корисними для розв'язання завдань власного дисертаційного дослідження.

Орієнтовний перелік новітніх напрямів наукових історичних досліджень: політична, соціальна, економічна, гендерна, військова, екологічна та усна історії, мікроісторія, історична антропологія, історія ментальностей, історія пам'яті, історична психологія, локальна історія, історична герменевтика, квантитативна історія, історія дискурсів та понять, інтелектуальна історія тощо.

До ЗМ 2. Форми апробації та презентації результатів наукових досліджень

Здійснити огляд міжнародних наукових форумів з теми власного дисертаційного дослідження, що відбулися в Україні та світі за останні 5 років. Мають бути відображені наступні питання:

- Місце проведення та організатори;
- Географія учасників;
- Проблеми, які обговорювалися (наукові секції);
- Доступність матеріалів форуму;
- Чим було корисне автору ознайомлення з результатами даного форуму.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Методи навчання

Враховуючи специфіку освітньої програми «Історія та археологія» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти у ході опрацювання навчальних матеріалів курсу «Методи наукових досліджень, аналіз та презентація результатів дослідження» будуть використані наступні методи навчання:

- Словесні (розповідь-пояснення, бесіда, проблемна лекція), наочні (ілюстрація, демонстрація) та практичні (вправи, практична робота, реферати тощо).
- Методи інтерактивного навчання – колективні дискусії, навчально-ділові ігри, кейс-бокси.
- Пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові методи.

Методи контролю знань студентів

Питання для контролю самостійної роботи студентів

у ході підсумкового контролю знань

1. Методи історичної герменевтики
2. Методи політичної історії
3. Методи соціальної історії

4. Методи економічної історії
5. Методи гендерної історії
6. Методи військової історії
7. Методи усної історії
8. Методи мікроісторії
9. Методи історії ментальностей та історії пам'яті
10. Методи локальної історії
11. Методи квантитативної історії
12. Методи історичної антропології
13. Міждисциплінарна парадигма сучасної історичної науки
14. Трансдисциплінарна парадигма сучасної історичної науки
15. Сучасні прийоми верифікації результатів наукового дослідження
16. Етапи підготовки результатів наукового дослідження до оприлюднення
17. Наукова доповідь як форма апробації результатів наукового дослідження
18. Різновиди наукових форумів, їх специфіка та регламент
19. Новітні прийоми усної презентації результатів наукових досліджень
20. Дисертація доктора філософії як форма презентації результатів наукового дослідження
21. Додатки як форма презентації результатів наукового дослідження
22. Види друкованих праць, принципи їх формування та обігу

Участь у колективних дискусіях, групових навчально-ділових іграх у ході аудиторної роботи

Приклади навчально-ділової гри (кейс-боксу)

До Змістового модуля 1. Методи наукових досліджень в історії та археології

Серед здобувачів вищої освіти утворюються 3-4 робочі групи, яким присвоюється назва одного з провідних новітніх напрямів історичних досліджень (за вибором с одної з фундаментальних

парадигм археології та етнології (за вибором здобувачів вищої освіти, приблизні приклади: усна історія, гендерна історія, міро історія, локальна історія, екологічна історія, військова історія тощо). Кожна робоча група, виходячи з базових параметрів обраного напрямку, формулює специфічну назву теми дослідження, моделює етапи процесу дослідження, визначає методи, які будуть застосовані у ході дослідження та спосіб оприлюднення його результатів.

До Змістового модуля 2. Форми апробації та презентації результатів наукових досліджень

Серед здобувачів вищої освіти утворюються 2-3 робочі групи (за особистими уподобаннями або близькістю наукової тематики), кожна з яких має завдання організувати науковий форум за вибором (семінар, конференцію, симпозіум тощо) для попередньої апробації результатів наукового дослідження. При цьому здобувачі мають продумати усі етапи організації та проведення наукового форуму, передбачити специфіку презентації результатів, спланувати публікацію тощо.

Модульний контроль складається з наступних компонентів:

1. Залікова презентація

Студент за узгодженням з науковим керівником та викладачем курсу обирає наукову проблему, з якої буде зроблена презентація з використанням комп'ютерних програм (12-15 хвилин) в аудиторії.

Оцінюються наступні залікові параметри:

1. Ключові слова, шифр УДК
2. Анотація
3. Актуальність теми
4. Формулювання мети та завдань
5. Хронологічні й територіальні рамки
6. Класифікація джерел
7. Класифікація історіографії
8. Опис методів
9. Презентаційна мова
10. Технічне оформлення презентації

11.Критичний аналіз презентації колеги

2. Залікова публікація

Студент за узгодженням з науковим керівником та викладачем курсу обирає тему для підготовки наукової публікації обсягом до 0.5 умов. друк. арк. Оцінюються наступні залікові параметри:

1. Оформлення заголовку
2. Ключові слова
3. Шифр УДК
4. Анотація, структурування, аналітичність та науковий стиль тексту
5. Технічне оформлення (шрифт, абзаци, параметри сторінки тощо)
6. Оформлення наукового апарату (посилань, цитувань тощо) у відповідності до чинних вимог «Методичних рекомендацій з написання курсових та дипломних робіт»

3. Заявка на фінансування науково-дослідної роботи

Для засвідчення набутих компетентностей з цієї царини студенту необхідно:

1. Здійснити огляд вітчизняних та закордонних грантових ресурсів за своєю темою дисертаційного дослідження
2. Скласти заявку на отримання фінансування
3. Додати до заявки мотиваційний лист та власну CV у форматі Europass

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Артемчик Г. І., Курило В. М., Кочерган М. П. Методика організації науково-дослідної роботи. – К., 2000.
2. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. – К.: АБУ, 2002.
3. Грищенко І. М., Григоренко О. М., Борисейко В. О. Основи наукових досліджень: Навч. посіб. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2001.
4. Каламбет С. В., Іванов С. В., Півняк Ю. В. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. – Дніпропетровськ: Вид-во Маковецький, 2015.
5. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / М-во освіти і науки України: під наук. ред. В. О. Дроздова. – К.: Професіонал, 2007.
6. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень: Навчальний посібник для студентів внз. – К.: Кондор, 2006.
7. Лудченко А. А., Лудченко Я. А., Примаков Т. А. Основы научных исследований: учеб. пособие / Под ред. А. А. Лудченко. – К.: О-во «Знания», КОО, 2001.
8. Матвеева Е. А. Основы научных исследований. – К., 1999.
9. Наринян А. Р., Поздеев В. А. Основы научных исследований: учебное пособие. – К.: Изд-во Европ. ун-та, 2002.
10. Пилипчук М. І., Григор'єв А. С., Шостак В. В. Основи наукових досліджень. – К.: Знання, 2007.
11. Пилушенко В. Л., Шкрабак І. В. Методология и организация научного исследования: учебное пособие. – Донецк: ДонГАУ, 2001.
12. Пилушенко В. Л. та ін. Наукове дослідження: Організація, методологія, інформ. забезпечення: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. – К.: Лібра, 2004.
13. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень. – К.: Центр учбової літератури, 2007.
14. Сминтина О. В. Основи наукових досліджень: метод. рекомендації. – Одеса, 2018.
15. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень: підручник. – К.: Знання, 2007.
16. Сурмін Ю. П. Майстерня вченого: підруч. для науковця. – К.: Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні, 2006.
17. Теория и методология истории / Под ред. А. И. Филюшкина. – М., 2016.
18. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень: навч. посіб. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2003. – 240 с.

- 19.Шейко В. М., Кушнарєнко Н. . Організація та методика науково-дослідницької діяльності. – К.: Знання-Прес, 2003.
- 20.Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня. Методичні поради. 4-те видання, виправлене і доповнене / Автор-упорядник Л. А. Пономаренко. – К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», Видавництво «Толока», 2010.

Додаткова

1. Адлер Ю. П., Маркова Е. В., Грановский Ю. В. Планирование эксперимента при поиске оптимальных условий. – М.: Наука, 1976.
2. Альтшуллер Г. С. Творчество как точная наука. – М.: Сов. радио, 1979
3. Бажинов В. А. Наука как самопознающая система. – К., 1991.
4. Барсков А. Г. Научный метод познания: возможности и иллюзии. – М., 1994.
5. Баскаков А. Я., Туленков Н. В. Методология научного исследования. – К., 2002.
6. Бешелев С. Д., Гурвич Ф. Г. Математико-статистические методы экспертных оценок. – М.: Статистика, 1974.
7. Бреннан Р. Словарь научной грамотности / Пер. с англ. Б. А. Борисова. – М.: Мир, 1997.
8. Бургин М. С., Кузнецов В. И. Введение в современную точную методологию науки. Структуры систем знания. – М., 1994.
9. Вернадский В. И. Научная мысль как планетное явление // В. И. Вернадский. Размышления натуралиста: В 2 кн. – М., 1987. – Кн. 2.
10. Вернадський В. І. Про науковий світогляд / Пер. з рос. М. Кратка. – К., 1996.
11. Герасимов И. Г. Структура научного исследования. – М., 1992.
12. Давыдов М., Лисичкин В. Этюды о прогностике. – М.: Знание, 1977.
13. Добров Г. М. Наука о науке / Отв. ред. Н. В. Новиков. – 3-е изд., доп. и перераб. – К.: Наук. думка, 1998.
14. Зербіно Д. Д. Наукова школа: лідер і учні (нова концепція). – Львів: Євросвіт, 2001.
15. Йорданов И. Наука как логическая и общественная система: (Познавательные и прикладные функции современной науки). – К.: Наукова думка, 1979.
16. Коршунов А. М. Познание и деятельность. – М., 1994.
17. Кочергин А. Н. Научное познание: формы, методы, подходы. – М., 1991.
18. Крейг А., Росни К. Наука: Энцикл. / пер. с англ. – М.: Росмэн, 1999.

19. Матейко А. Условия творческого труда. Пер. с польск. Д. И. Иорданского. – М.: Мир, 1970.
20. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: Стат. зб. / Державний комітет статистики України. – К.: Держстандарт України, 2002.
21. Никифоров А. Л. Научный факт и научная теория: Творческая природа научного познания. – М., 1984.
22. Перегудов Ф. И., Тарасенко Ф. П. Введение в системный анализ. – М.: Высшая школа, 1983.
23. Рижко В. А. Концепція як форма наукового пізнання. – К., 1995.
24. Рузавин Г. И. Методы исследования. – М., 1994.
25. Рузавин Г. И. Методы научного исследования. – М.: Мысль, 1974.
26. Самоорганизация и наука: опыт философского осмысления. – М., 1994.
27. Спинін М. О. Сутність і структура наукової теорії. – К., 1992.
28. Тосака Дзюн. Теория науки. – М.: Наука, 1983.
29. Философия и методология науки / Под ред. В. И. Купцова. – М., 1996.
30. Фурман А. В. Ідея професійного методологування: монографія. – Ялта-Тернопіль: Економічна думка, 2008.
31. Шварц Г. Выборочный метод. – М.: Статистика, 1978.
32. Шеннон Р. Имитационное моделирование систем – искусство и наука. – М.: Мир, 1978.
33. Яковлев В. А. Диалектика творческого процесса в науке. – М., 1989.

Електронні інформаційні ресурси

У ході опрацювання курсу «Методи наукових досліджень, аналіз та презентація результатів наукових досліджень» студенти мають змогу користуватися ресурсами:

1. Кафедри археології та етнології України факультету історії та філософії Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;
2. Лабораторії археології та етнографії Степової України факультету історії та філософії ОНУ імені І. І. Мечникова;
3. Наукової бібліотеки ОНУ імені І. І. Мечникова;
4. Одеської національної наукової бібліотеки;
5. Одеського археологічного музею НАН України;
6. Відділу археології Північно-Західного Причорномор'я та Криму Інституту археології НАН України.

Ресурси для дистанційного навчання

1. Google Classroom:

<https://classroom.google.com/u/0/c/MTQ4MjI3NDk2Mjkz>

2. Група у Facebook:

H&A PhD ONU - Presentation skills

<https://www.facebook.com/groups/304472933485864/>

3. Сайт кафедри археології та етнології України, розділ «Інформація для студентів» <http://ae.onu.edu.ua/>

Нормативні акти стосовно здобувачів вищої освіти третього (докторського) рівня:

1. <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/atestaciya-kadriv-vishoyi-kvalifikaciyi/prisudzhennya-stupenya-doktora-filosofiyi>

2. https://naqa.gov.ua/наукові_ступені

3. <http://history-rada.onu.edu.ua/vymogy-do-oformlennya-dysertatsij-ta-avtoreferativ-dysertatsij/>

4. https://drive.google.com/file/d/1fbpOieC-iraC73VP_lmduxsvg_QGGxwx/view?fbclid=IwAR1yRFriIJ4eKosy_k7II5LHpZf9uN66E2qk4W36NJifrCTnwjBmDnGriFo

Електронні підручники та конспекти лекцій:

1. http://biology.univ.kiev.ua/images/stories/Upload/Kafedry/Biofizyky/2014/konversky_osn_metod_ta_org_nayk_dosl.pdf

2. http://stud.com.ua/35357/filosofiya/metodologiya_naukovih_doslidzhen

3. http://library.dnu.dp.ua/Metodichki/metodologiyi_organizacija.pdf

4. <http://uk.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/uk/PDF/ck-pravo/metod-naykov-doslidzhen.pdf>

5. http://ism-lnu.podia.com.ua/wp-content/vidannia/pidr/metod_nauk_dosl.pdf

6. http://bookss.co.ua/book_metodika-ta-organizaciya-naukovih-doslidzhen_865/4_tema-3.-metodologiya-naukovih-doslidzhen.-plan

7. <http://politics.ellib.org.ua/pages-1109.html>

Відеоресурси:

- <https://youtu.be/ADJAcyTq1us>

- <https://youtu.be/TmbQFWBvTtY>

- https://youtu.be/Yl_FJAOCfGQ

Корисні поради:

1. https://laurapatsko.wordpress.com/2013/04/11/how-not-to-give-a-conference-presentation/?fbclid=IwAR0eKsSSo2zzKfiM_v37dlGS6JqvFzjb7HoNVEYAACv4EEa8axHxbPO1Qnk

2. <https://do.esprezo.ru/home>
3. https://l-a-b-a.com/blog/show/161?utm_source=facebook&utm_medium=post&utm_campaign=kucheruk&utm_content=10_10_2017&fbclid=IwAR0UOE8CjDZwv1MesPj9ETkGAia-C2QvOwDXEpkDcHVnYtal0g5p-tGN7HM
4. <https://learningsolutionsmag.com/articles/12-ways-to-design-better-infographics-for-elearning?fbclid=IwAR0PTJFcFw3S0cCNYsKvBKrMHh8YUMsbcgeToVvgnoMNOgG7LLhUGd3LepE>
5. https://m.tyzhden.ua/Society/224534?fbclid=IwAR033PLtIMp_D75cdgs2Tv7Gl9k7VZ99FAUgzgkpiaD3QOLStypOjDw0HpQ

Навчальне видання

Сминтина Олена Валентинівна

**МЕТОДИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ,
АНАЛІЗ ТА ПРЕЗЕНТАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ**

Методичні рекомендації
з нормативного курсу для здобувачів третього (освітньо-наукового)
рівня вищої освіти спеціальності 032 «Історія та археологія»

В авторській редакції

Підп. до друку 12.04.2021. Формат 60х84/16.
Ум.-друк. арк. 1,28. Тираж 20 пр.
Зам. № 2242.

Видавець і виготовлювач
Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова

Україна, 65082, м. Одеса, вул. Єлісаветинська, 12
Тел.: (048) 723 28 39. E-mail: druk@onu.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4215 від 22.11.2011 р. Р 51